



# วิธีการให้ยา..เดสเฟอราลฉีดเข้าใต้ผิวหนัง

แปลและเรียบเรียงเอกสารจาก TIF

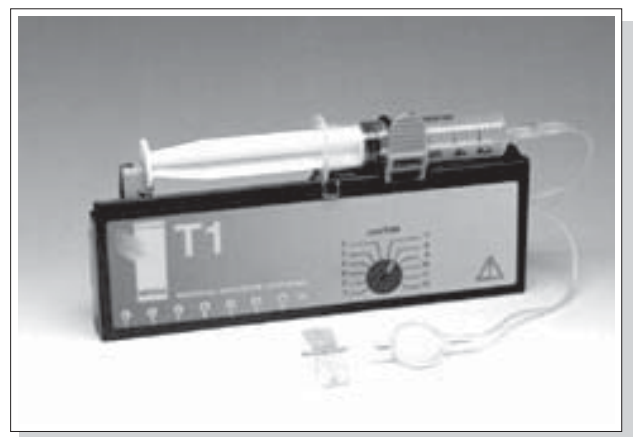
การให้เลือดอย่างสม่ำเสมอจำเป็นในการรักษาผู้ป่วยธาลัสซีเมียที่ซีดมากข้อเสียอย่างหนึ่งของการให้เลือดคือธาตุเหล็กจากเลือดที่ได้รับจะสะสมอยู่ในอวัยวะต่างๆ เช่น ตับ ตับอ่อน หัวใจของผู้ป่วยซึ่งจะมีผลเสียต่ออวัยวะเหล่านั้น

เดสเฟอราล (Desferal) เป็นยาที่มีฤทธิ์ขับธาตุเหล็กที่เกินอยู่ในร่างกายออกไปได้โดยยาจะจับธาตุเหล็กในร่างกายและส่วนใหญ่ธาตุเหล็กจะถูกขับออกทางปัสสาวะ

ผลของการให้เลือด	รักษา
<p>ให้เลือดหลายๆครั้ง</p> <p>↓</p> <p>ธาตุเหล็กเกินในร่างกาย</p> <p>↓</p> <p>มีผลเสียต่ออวัยวะต่างๆ เช่น ตับ ตับอ่อน หัวใจ</p>	<p>โดยให้ยาขับธาตุเหล็ก (เดสเฟอราล)</p> <p>↓</p> <p>ธาตุเหล็กที่เกินถูกขับออกมาทางปัสสาวะและอุจจาระ</p> <p>↓</p> <p>ธาตุเหล็กที่เคยเกินอยู่ลดลง</p> <p>↓</p> <p>ป้องกันอันตรายที่มีต่ออวัยวะต่างๆ</p>



- 1.3 กระบอกฉีดยา (syringe) ขนาด 5 มิลลิลิตร
- 1.4 เข็มเบอร์ 20 (20 G) สำหรับดูดยา
- 1.5 เข็มปักผิวหนังมีสาย สำหรับให้ยา เบอร์ 25 หรือ 27 (25G, 27 G)
- 1.6 สำลีสระอาด
- 1.7 แอลกอฮอล์ 70 %
- 1.8 เทปไมโครพอร์ (micropore) ขนาด 1 นิ้ว
- 1.9 ใยละเอียดสำหรับตัดคอขวดน้ำกลั่น
- 1.10 เครื่องมือให้ยาขับธาตุเหล็ก (Infusion pump)



รูปที่ 1 แสดงเครื่องฉีดยาเดสเฟอราล

## การให้ฉีดเดสเฟอราล

- นิยมฉีดเดสเฟอราลเข้าใต้ผิวหนังในเวลากลางคืนสัปดาห์ละ 4-7 ครั้งทั้งนี้สุดแล้วแต่ปริมาณธาตุเหล็กที่เกินอยู่
- สามารถให้เดสเฟอราลเข้าเส้นเลือดดำได้เช่นกัน
- การฉีดยาควรให้ช้าๆ ในเวลาประมาณ 10 -12 ชั่วโมงเพื่อให้ยา有时间ออกฤทธิ์ได้นาน

สหพันธ์ธาลัสซีเมียระหว่างประเทศหรือทีพี (Thalassemia International Federation, TIF) ได้ทำคู่มือและวิธีการให้ยาเดสเฟอราลฉีดเข้าใต้ผิวหนังดังต่อไปนี้

(โปรดอ่านคำแนะนำให้เข้าใจ หากมีข้อสงสัยโปรดถามแพทย์หรือพยาบาลของท่าน)

## ขั้นตอนในการใช้ยาเดสเฟอราล

1. เตรียมอุปกรณ์
  - 1.1 ยาเดสเฟอราลขนาด 500 มิลลิกรัมต่อขวด
  - 1.2 น้ำกลั่น (Distilled water for injection) ขนาด 5 มิลลิลิตร

## 2. การเตรียมยาและการให้ยา

### ล้างมือให้สะอาด เช็ดมือให้แห้ง

- 2.1 ใช้สำลีสูดแอลกอฮอล์เช็ดคอขวดน้ำกลั่นและจุกยางขวดยาเดสเฟอราล
- 2.2 ใช้ใยละเอียด ลี้อยคอขวดน้ำกลั่น
- 2.3 สวมเข็มเบอร์ 20 เขากับกระบอกฉีดยา
- 2.4 ดูดน้ำกลั่นเข้ากระบอกฉีดยา
- 2.5 แหงดเข็มของกระบอกฉีดยาผ่านจุกยางของขวดยาเดสเฟอราลจนเม็ดเข็ม ดันน้ำกลั่นลงไปผสมกับยา เขย่าขวดจนยาละลายหมด
- 2.6 คว่ำขวดยาและเลื่อนปลายเข็มลงมาใกล้จุดขวด ดูดยาที่ละลายแล้วทั้งหมดเข้ากระบอกฉีดยา
- 2.7 ปลดเข็มออก สวมเข็มปักผิวหนังเข้ากับกระบอกฉีดยาแทนไล่อากาศที่อยู่ในสายออกโดยดันยาขึ้นไปจนเกือบถึงโคนเข็ม
- 2.8 ใส่กระบอกฉีดยาเข้ากับเครื่องมือปั๊ม (pump) จัดยึดให้กระชับ เลื่อนส่วนดันยาของเครื่องมาจนชิดกระบอกสูบ
- 2.9 เช็ดทำความสะอาดผิวหนังบริเวณที่จะฉีดยาด้วยสำลีสูดแอลกอฮอล์



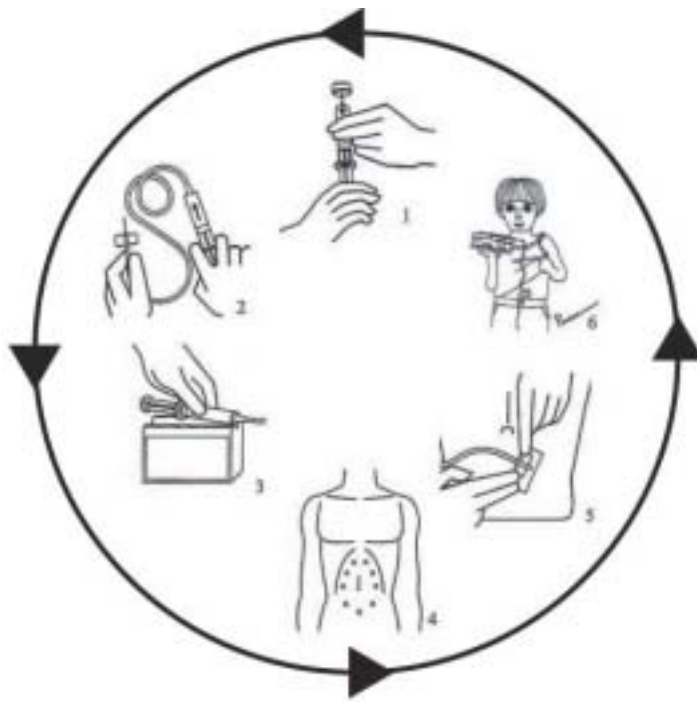
2.10 ใช้นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้คีบหนังและชั้นใต้หนัง แหงเข็ม ปีกผีเสื้อ ทำมุม 45 องศา ผ่านผิวหนังลงไปถึงชั้นใต้หนัง อย่าฉีดยิ่งขึ้น ชีตหนังเกินไปเพราะจะแพ้ยาลงได้งายปิดเทปทับ เข็มและผิวหนังกันเข็มเลื่อน

2.11 เปิดสวิทซ์ให้เครื่องมือช้ยาตามเวลาที่กำหนด คือให้ช้ยาหมดในเวลาประมาณ 10-12 ชั่วโมง  
2.12 คอยสังเกตปฏิกิริยาที่ผิวหนังบริเวณที่ฉีดยา  
2.13 เมื่อยาหมดปิดเครื่องมือช้ยาและถอนเข็มออก สวมปลอก เข็มแล้วทิ้งเข็มและกระบอกฉีดยาลงในภาชนะที่เหมาะสม

### ข้อแนะนำในการเลือกบริเวณที่จะฉีดยา

ควรหมุนเวียนบริเวณผิวหนังที่จะฉีดยาเพื่อลดความบอบช้ำของผิวหนังที่ถูกฉีดยาและเพื่อให้ยาถูกดูดซึมได้ดีด้วย นิยมฉีดยาบริเวณ ต้นแขน ต้นขา หน้าท้อง

ควรจดบันทึกวันที่ฉีดยา จำนวนยาและปฏิกิริยาที่เกิดขึ้น



รูปที่ 2 แสดงขั้นตอนการเตรียมและฉีดยาเดสเฟอรัล

### การเก็บยา

- เก็บยาให้พ้นมือเด็ก
- เก็บยาในที่เย็นและที่มืด ไม่ถูกแสงแดด
- เมื่อผสมยาด้วยน้ำกลั่นแล้ว ควรใช้ให้หมดภายใน 24 ชั่วโมง

### ปฏิกิริยาข้างเคียงของยาเดสเฟอรัล

- ระหว่างที่ได้รับยาผู้ป่วยจะถ่ายปัสสาวะเป็นสีส้มจนถึงสีน้ำตาล เนื่องจากมีธาตุเหล็กถูกขับออกมา ไมอันตรายใดๆ
- อาจมีผลข้างเคียงจากการให้ยา เช่น บวม แดง ร้อน บริเวณที่ถูกฉีดยาแต่จะหายไปภายใน 24 ชั่วโมง ควรประคบบริเวณที่บวมด้วยน้ำอุ่นหรือกินยาแก้แพ้
- อาการแพ้ยาอาจเกิดขึ้นได้เช่นกัน ควรแก้ไขดังนี้

- แพ้เล็กน้อย: มีอาการคัน น้ำตาไหล จาม มีไข้ แก้ไขโดยให้ยาแก้แพ้พวกแอนติฮิสตามีน (anti histamine) กินและรายงานแพทย์
- แพ้รุนแรง: จาม หายใจขัด เจ็บหน้าอก ปากบวม หนังตาบวม แก้โดยรีบหยุดยาและติดต่อแพทย์โดยด่วน

### การติดตามดูแลของการให้ยา

การให้ยาช้ยาธาตุเหล็กในผู้ป่วยที่มีธาตุเหล็กเกินมากและผู้ป่วยที่ได้รับเลือดอย่างสม่ำเสมอควรได้รับเดสเฟอรัลอย่างน้อยสัปดาห์ละ 4 ครั้งจึงจะมีประสิทธิผลในการกำจัดธาตุเหล็กที่เกินอยู่

ควรตรวจสอบปริมาณธาตุเหล็กในร่างกายโดยการตรวจเลือดหาธาตุเหล็ก (ซีรั่มเฟอไรติน) ทุก 6 เดือน เพื่อให้แน่ใจว่าได้รับยาช้ยาธาตุเหล็กอย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากธาตุเหล็กเกิน